

פטור ממס בסימן שאלה

חמישה מומחים מציעים חמש דרכים למיסוי אייפקס על מכירת מניות תנובה

ערך. אלא שהתנאי לפטור הוא שרווח ההון לא נובע ממפעל קבע בארץ, כלר־מר, מפעילות עסקית קבועה בישראל. לאור המעורבות של אייפקס בתנובה ובניהולה ניתן לטעון כי היא לא עומדת בתנאי הזה.

”השאלה היא מה זה מפעל קבע. אין לזה הגדרה בחוק, זו הגדרה שנקבעת באמנות”, מסביר פרופ’

דן ביין (שופט בדימוס) ומוסיף: “בסופו של דבר האנשים של אייפקס

יושבים בדירקטוריון של תנובה ומכוונים את המדיניות של

החברה. אפשר להגיד שהפעילות הזאת לא

עולה כדי מפעל קבע? הרעיון של הפטור הוא

לפטור השקעה פסיבית במניות, אבל זה לא

למרות הביקורת הציבורית < שהתעוררה בעקבות אי־תשלום המס על מכירת תנובה, ברשות המ־

סים לא מתרגשים במיוחד מהעובדה שאייפקס לא תשלם מסים בישראל על

רווח הון של כ־4 מיליארד שקל בגלל תכנוני המס שלה. הלך הרווח שם הוא

כי ישראל צריכה לעודד קרנות כמו אייפקס לפעול בה בשל תרומתן לכ־

לכלה המקומית.

”כלכליסט” פנה לחמישה מומחי מס ושמע מהם על חמש דרכים למסות

את העסקה בכל זאת – אילו יימצא מישור ברשות שחפץ בכך.

1. הרווח נובע מפעילות קבועה בישראל

אייפקס נהנית מפטור ממס הניתן למשקיעים זרים שהשקיעו בישראל על

רווח ההון שהפיקו כאן ממכירת ניירות

מקרה של משקיע שקונה מניות להשקיע פסיבית".

2. לא רווח הון, אלא הכנסה מפעילות

אפשרות נוספת היא להתמקד דווקא בסיווג ההכנסה כרווח הון. נראה כי במקרה של מכירת מניות תנובה הסיווג הזה לא ברור מאילו, וניתן לטעון כי נכון לסיווג את ההכנסה מהעסקה כתוצר של הפעילות העסקית.

כך סבור ד"ר רוד אלקינס ממכללת נתניה. "אם אפשר להוכיח כי הכוונה של

”

פרופ' דן ביין: הפטור נועד להשקעה פסיבית במניות, אבל זה לא המקרה. אייפקס יושבים בדירקטוריון של תנובה ומכוונים את מדיניותה"

אייפקס ברכישת תנובה היא להשביח ולמכור את המניות ולא להחזיק בחברה באופן אסטרטגי – וסביר להניח שזו אכן הכוונה – בהחלט אפשר להגיד שכלל לא מדובר ברווח הון, אלא בפעילות עסקית. ואז אייפקס חייבת לשלם מס הכנסה על המכירה, ואין שום פטור".

3. אם לא תשלם מס בבריטניה, תשלם בארץ

מי שמחזיק בשותפויות הבריטיות שנבעלותן אייפקס הישראלית היא שותפות שרשומה בגרנזי שבאיי התעלה – מקלט מס מוכר. על כן יש מומחים הטוענים כי אייפקס לא תשלם מס גם בישראל וגם בבריטניה.

לכן דרך נוספת למסות את אייפקס היא להשתמש בכללי המשפט הבינלאומי, שמנסים להתמודד עם התופעה ההולכת ומתרחבת של תכנוני המס. הכלל המתייחס קובע שכל הכנסה מפעילות ביינלאומית חייבת במס פעם אחת, אבל לא יותר מפעם אחת. לפי הכלל, אם אייפקס אכן לא תשלם מס בבריטניה ניתן יהיה לחייבה במס בישראל כדי שהפעילות תמוסה. "אם בסופו של דבר אייפקס לא תשלם מס גם בבריטניה בגלל משחקים

עם מקלטי מס, מדינת ישראל תוכל להפיל עיל את הכלל הזה ולמסות אותה", מסביר פרופ' יוסף ארדעי מאוניברסיטת חיפה ומוסיף: "אבל יש פה המון עבודה קשה, זה לא יהיה יישום פשוט".

4. אם הניהול נעשה מכאן, גם המס יוטל כאן

אלא שלא רק המקום שהחברה רשומה בו קובע לעניין החיוב במס, ולכך משמיעותיים גם מבחני הניהול והשליטה. אם ניתן להוכיח כי קבלת ההחלטות בחברה וניהולה בפועל נעשו בבריטניה או ביישראל חבות המס יכולה להיקבע באותה המדינה. "צריך לעקוב אחרי קרן אייפקס ולברוק איך הם שלטו", אומר פרופ' יצחק הדרי מאוניברסיטת תל-אביב. "הם באמת נפגשו בכל חודש בגרנזי? צריך לברוק איפה נפגשו וקיבלו את ההחלטות האמיתיות של מועצת המנהלים, לא איפה ההחלטות התקבלו על הנייר, באמצעות כמה עורכי דין ורואי חשבון מייצגים שהורו להם במייל או בפקס מה לעשות, ואז הם כאילו קיבלו את ההחלטות במקלט המס. איפה התקבלה ההחלטה למכור את תנובה? ניוחש פראי שלי – לא בגרנזי", טוען הדרי.

5. אמנת המס בין ישראל לבריטניה לא חלה

כאמור, אייפקס החזיקה בתנובה באמצעות שותפויות הרשומות בבריטניה. אחת הטענות שנשמעו נגד האפשרות למסות אותה היא כי האמנה למניעת כפל מס בין ישראל ובריטניה לא מאפשרת זאת. חלק מהמומחים מטילים ספק בעצם תחולת האמנה: לדעתם, כאשר מדובר בשותפות המיסוי נקבע לפי השותפים, כך שאם השותפים רשומים במקלט מס – כפי שקורה במקרה של אייפקס – לישראל אין אמנה עם המקלט ולכן המניעה מוסרת.

ד"ר דפעתא עזאם מהמרכז הבינת-חומי סבור שגם אם האמנה בין ישראל לבריטניה חלה, יש אפשרות למסות את אייפקס: "ככל שרווח ההון אינו חייב במס באנגליה, לא חלה האמנה, ולכן ישראל יכולה לטעון שיש לה סמכות למסות".

המכשול: יש הסדר בין רשות המסים לאייפקס

המכשול העיקרי שכל המומחים מצייעים עליו הוא הסדר המיסוי (פרה-דידו לינג) של רשות המסים עם אייפקס בטרם

רכישת תנובה. כחלק מההסדר אישרה הרשות להכיר בחברת האחזקות המשותפת של אייפקס ומבטח שמיר כחברה "שקופה", שהמיסוי על רווחיה חל על בעלי מניותיה – השותפויות הבריטיות. כל המומחים מסכימים שלרשות יהיה קשה מאוד להתנער ממנו.

רשות המסים תוכל להתנער מההסדר בכמה מקרים: אם הרשות תוכיח שאיפקס לא פירטה את כל העובדות הרלבנטיות, שמנתה עובדות לא נכונות או שהתנאים שהציבה בהסדר הופרו. מלבד זאת, הרשות יכולה לנסות להתנער מההסדר בשל האינטרס הציבורי. אחד הטיעונים שנשמעו מהרשות להגנתה הוא כי מדובר בקרן השקעות, ואף שיתכן שאיפקס לא תשלם מס על מכירת מניות תנובה כעת, בסופו של יום ימוסו המשקיעים על הדיבידנדים שיגיעו אליהם מכספי העסקה. עם זאת, המומחים שדיברנו איתם הסכימו כי לעובדה זו אין שום משמעות לצורכי מס וכי הקרן אמורה לשלם מס ככל שאינה עומדת בפטור. ייתכן כי ניתן להסביר את הגישה של רשות המסים בעובדה שכפי הנראה המכשול העיקרי למיסוי אייפקס הוא הסדר המיסוי שהיא עצמה העניקה לה.